

УДК 342

Радченко О. – ст. гр. ПР-31

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

**АДМІНІСТРАТИВНІ СТЯГЕННЯ ЯК ЗАХІД
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ: ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ЗАСТОСУВАННЯ**

Науковий керівник: д.ю.н., професор Городецька І.А.

Radchenko O.

Nizhyn Mykola Gogol State University

**ADMINISTRATIVE PENALTIES AS A MEASURE OF
ADMINISTRATIVE COERCION: THEIR TYPES AND
PECULIARITIES OF APPLICATION**

Supervisor: professor Horodetska I.A.

Ключові слова: стягнення, примус, запобігання
Key words: penalties, coercion, prevention

Великий внесок в дослідженні адміністративного примусу зробили такі вчені-адміністративісти як В. Авер'янов, А. Боровик, В. Бойко, В. Галунько, І. Городецька, В. Колпаков, Т. Карабін, Т. Коломоець, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Курило та інші.

Адміністративний примус є одним з видів державного примусу, що в свою чергу є методом публічного адміністрування. Дефініція державного примусу подається наступним чином – це метод впливу держави на свідомість і поведінку осіб, що допускають протиправні вчинки [1, с. 274]. Метод примусу є обов'язковою та необхідною ознакою будь-якої організованої спільноти людей, в тому числі держави. Державний примус в Україні характеризується тим, що цей метод впливу вважається допоміжним, здійснюється на підставі переконання, зазвичай після застосування цього методу [1, с. 275]. Слід зазначити, що поділ методів управління залежно від характеру їх впливу на волю та поведінку людей є найбільш поширеним. Універсальними способами впливу на свідомість і волю людей є методи переконання, заохочення і примусу [2, с. 117].

У свою чергу, адміністративний примус – це владне, здійснюване в односторонньому порядку та передбачених правовими нормами випадках застосування від імені держави до суб'єктів правовідносин, по-перше, заходів попередження правопорушень, по-друге, заходів припинення правопорушень, по-третє, заходів відповідальності за порушення нормативно-правових установлень [2, с. 119]. Згідно чинного законодавства України термін «адміністративний примус» не використовується, водночас зустрічаються терміни «заходи впливу», «поліцейські заходи», «превентивні поліцейські заходи», «поліцейські заходи примусу» тощо. Такі назви дають уявлення лише про суб'єктів застосування цих заходів, не розкриваючи їх сутності та змісту. У теорії адміністративного права напрацьовано класифікацію заходів адміністративного примусу залежно від мети їх застосування. Заходи адміністративного примусу застосовується з потрійною метою. Відповідно до цього вони поділяються на три види: адміністративно-запобіжні; заходи адміністративного припинення; адміністративні стягнення [3, с. 321-322].

Зосередимо увагу та розглянемо вузько питання адміністративного стягнення. Найбільш змістовною, на нашу думку, є дефініція запропонована Т. Коломоєць, в якій зазначено, що адміністративне стягнення – це захід адекватної реакції держави на вчинення делінквентом (фізичною чи юридичною особою) адміністративних деліктів із акцентом як на майнові (фінансові) обмеження прав, правомочностей, так й вплив на саму особу, її психіку, її поведінку [4]. У свою чергу в КУпАП зазначено, що адміністративне стягнення, що є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами [5]. Чинним адміністративним законодавством України передбачено види адміністративних стягнень (ст. 24 КУпАП). Зосередимо увагу на адміністративних стягненнях, які найчастіше накладають на осіб, винних у скоєнні адміністративного правопорушення (проступку).

Попередження (ст. 26 КУпАП) є найбільш м'яким адміністративним стягненням і в адміністративно-юрисдикційній практиці застосовується з урахуванням відповідних умов, серед яких: вчинення правопорушення вперше; малозначність проступку; незнання правових норм; позитивна характеристика особи порушника за місцем роботи (проживання); випадки, коли мінімальний розмір штрафу, передбачений альтернативною санкцією, не відповідає вчиненому діянню і майновому стану порушника; наявність пом'якшуючих і відсутність обтяжуючих обставин [2, с. 142].

Штраф (ст. 27 КУпАП) як адміністративно-правова санкція характеризується: державним примусом; обмеженням майнових інтересів тих, до кого він застосовується; одночасним (разовим) стягненням. Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через 15 днів від дня вручення йому постанови про накладення стягнення, а у випадку оскарження – 15 днів з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення [2, с. 143].

Громадські роботи (ст. 30¹ КУпАП) полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування. Громадські роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від двадцяти до шістдесяти годин і відбуваються не більш як чотири години на день [2, с. 146].

Виправні роботи (ст. 31 КУпАП) призначаються у судовому порядку. Ця санкція застосовується тільки до правопорушників, які мають постійну роботу. Вона не може застосовуватися до непрацездатних осіб (пенсіонерів за віком, інвалідів, до вагітних). Крім того, відповідно до ст. 15 КУпАП, виправні роботи не можуть бути застосовані до військових, призваних на збори військовозобов'язаних, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ [2, с. 146].

Адміністративний арешт (ст. 32 КУпАП). Ці стягнення встановлено за адміністративні правопорушення, що за ступенем громадської небезпеки наближаються до злочинів. Арешт є найбільш суворим з усіх видів адміністративних стягнень. Тому законодавець прямо зазначає, що адміністративний арешт застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень. Цією ж обставиною пояснюється використання цього стягнення тільки в альтернативних санкціях. Призначається адміністративний арешт тільки судом (суддею) терміном до 15 діб. Його не застосовують до вагітних жінок, жінок, що мають дітей віком до 12 років, осіб, які не досягли 18 років, інвалідів 1 і 2-ої груп (ст. 32), а також військовослужбовців, призваних на збори військовозобов'язаних, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (ст. 15) [2, с. 146-147].

Проаналізувавши й дослідивши дану тему слід наголосити, що адміністративні стягнення посідають чи не головну роль у дотриманні правопорядку та недопущенні

адміністративних правопорушень.

Держава, як суб'єкт, який має виключне право встановлювати загальнообов'язкові правила поведінки, забезпечені силою державного примусу, повинна відігравати ключову роль у забезпеченні стабільності у відповідній галузі [6, с. 123-124].

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України : підручник / В. В. Серета, О. Л. Хитра, Ю. С. Назар, Д. І. Йосифович, Я. М. Когут та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 680 с.
2. Адміністративне право України : навч. посіб. / І. А. Городецька. Ніжин : Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2011. 192 с.
3. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.
4. Коломоєць Т.О. Особливості адміністративних стягнень – невід'ємна складова новітнього кодифікованого адміністративноделіктного законодавства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Том 1. Вип. 1/1. С. 183-190.
5. Кодекс України про Адміністративні Правопорушення від 07. 12. 1984 р. №8074-10. Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984, №51, ст.1122
6. Horodetska I.A. Administrative responsibility for violation of in area of protection of natural environment and use of natural resources: approaches to understanding. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 122–127. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/2_2020/part_2/21.pdf